

uvaževanja vrednega jedra. Gosp. Podgrajski si stavlja vprašanje: Kateri so naši „narodni grehi“, in našteva sledeče: Ne zavedamo se vse svoje življenje, da smo Slovenci in Slovani; nečisto govorimo svojo materinščino; radi govorimo jezike tujih narodov; sramujemo se javno pokazati svojo narodnost; sami zaničljivo govorimo o svojem jeziku; pačiti pustimo krajevna in osebna imena; mesto domačih čitamo prav mnogokrat brez potrebe tuje knjige in zajemamo iz njih tuje nauke; po nepotrebnem se družimo s tujci; ne spoštujemo dovolj svojih dobrih voditeljev in učiteljev; ne učimo svoje mladine vedno in edino le v slovenskem duhu. Pisatelj nam našteva nato naše gospodarske grehe? Ne mislimo na to, da bi pomnožili svoje narodno bogastvo, zlasti povzdignili kmetijstvo na višjo stopinjo; ne iščemo odjemavcev na velikem trgu; ne skrbimo ne za domačo obrt ne za veliko industrijo; ne skrbimo za to, da bi na slovenski zemlji živel samo slovenska trgovina; nepremišljeno delamo dolgove. Družabno grešimo zoper svoj narod, ker mu ne skrbimo za dostojno omiko; ne upoštevamo rojakov, ampak jim delamo krivice; zavidamo domačemu človeku vsako odličnost, ki jo pa občudujemo na tujcu; ne izrabljamo svojih darov, s katerimi bi mogli povzdigniti vrednost Slovencev pred svetom. Kulturno grešimo, ker se premalo potezamo za svoje šolstvo in zanemarjamo svoje zmožne ljudi. Takih grehov nam našteva g. Podgrajski še mnogo nasproti drugim Slovanom, pred svetom sploh in zlasti pred onimi rodovi, ki nam želé in pripravljajo pogubo. „Jaz menim, zadnji čas je, da Slovani vsi od kraja spoznajo svoje narodne grehe in spoznajo tudi gorjé, ki mora zadeti naš mili narod vsled naših grehov, in da končno spoznajo, da bi bilo zastoj kesanje, kadar bi prišli čez nas najhujši nasledki naših narodnih grehov.“ Zato zahteva gospod Podgrajski od nas, da začnemo v dvajsetem stoletju „novo, čisto narodno življenje“. To se bo zgodilo, ako se ti narodni grehi izkoreninijo in nadomesté z nasprotnimi krepostmi. Končno govori o žalostnih avstrijskih parlamentarnih razmerah, o boju proti Slovanom, in nam dokazuje slednjič malo verjetno trditev, da se bo baš na Slovenskem vnela prihodnja evropska vojska. — Poleg nekaterih nekoliko pretiranih mislij podaja gospod pisatelj zeló pametne nasvete. Napake, katere biča, imamo zares, in prav je, da se nam javno vest izprašuje. Želeli bi pa, da bi bil gospod pisatelj omenil tudi oni narodni greh, ki je sedaj med nami največji in ima najhujše posledice: boj liberalnih listov proti veri, ono ostudno časnikarsko gonjo, ki uničuje čut za pravico in dostojnost, ki brezozirno tepta vse, kar nam je bilo doslej sveto, ter trga bližnjemu pošteno ime, če neče pristati k tej stranki. Želimo, da bi se o naših narodnih grehih temeljito razmišljalo, in drago nam bo, če ta knjiga kaj k temu pripomore.

Dr. E. L.

Marco Visconti Roman. Italijanski spisal Tomaso Grossi. Svetovne knjižnice II. knjiga. Založil A. Gabršček v Gorici. Cena 2 K 40 h. — Vsebina je kratko ta: Junak Marko, potomec visokoplemenite milanske rodbine, se je kot mladenič zagledal v lepo Ermelindo, katero so pa njeni sorodniki prisilili, da se je omožila z neslavnim grofom del Balzo. Iz tega zakona je bila hči Bice, v lepoti jednaka svoji materi. V to se zaljubi Markov sorodnik Ottorino, kateremu obljubi deklica ljubezen in zvestobo. Ko nekoč Marko spozna Ermelindino hčer in se spomni mladostnih let, vstane v njegovem srcu nekdanja ljubezen do Ermelinde, ter on sklene zasnovati njeno lastno hčer. V ta namen je bilo treba Ottorinu podreti to ženitev. Še pred bojnimi igrami, ki so se imele vršiti v Milanu, odrine v Lucco in zapové oskrbniku Pellagrui, naj vsekakor prepreči poroko. Pri turnirju se je odlikoval pred vsemi Ottorino; kar pride kot neznan vitez Marko sam in vrže mladega viteza s kopjem tako silno raz konja, da obleži nevarno ranjen. Brž ko okreva, se poroči z lepo Bice skrivaj; a na poti v grad zvijačno vjame Pellagrua s pajdašem Lodrisijem Viscontijem srečno dvojico ter odpelje in zapre vsakega posebej na drugi grad. To zve Ermelinda po zvijači oprode Lupa in nekega glumača in potoži svojo nesrečo Marku, sluteč, da se je to zgodilo po njegovem načrtu. Marko pride iskat zaprto deklico, ki se vsled ropota tako ustraši, da umre kmalu po osvoboditvi. Marko sklene, da se hudo maščuje nad krivcem. To sluti tudi Lodrisio; dočim prejme Pellagrua od Marka smrtni udarec, razkrije cesarskemu namestniku zaroto, v katero se je bil z Markom zapletel, in zbeži. Marka, prišedšega na dvor, razorožé vojaki, ga sramotno umoré in vržejo skozi okno. Ottorino pa roma v Palestino. To je vsebina precej obširnega italijanskega romana. — Ne bomo naštevali na drobno mnogih napak v tekstu, in če bi porabili preveč časa in prostora. Izdajatelj bi lahko prevzel kako boljše delo izvrstnejših pisateljev, nego je Grossi. Prelagatelj naj bi rabil vsaj slovenski slog in se ogibal italijanizmov, kar je morda nevedé prezrl. Raznih pravopisnih pregreškov je mnogo v tej 235 strani obsegajoči knjigi. Še celo v italijanskem izvirniku se nahajajo nedostatki. Pisatelj je Marka vsekakor premalo orisal kot junaka, kakoršnega nam predstavlja. A že iz našega kratkega poročila je razvidno, da je dejanje zanimivo in romantično in bo našlo bravece, katerim bo ugajalo.

Soroslav.

Hrvaška književnost.

Cvijeće Srca Isusova. Skitili njekeji prijatelji Srca Isusovog. Str. 84. — Te lepe knjižice ne omenjamo le zaradi ukusne zunanosti in lepih slik, ampak še zlasti zato, ker je to prva knjiga, natis-

njena v novi tiskarni na Krku. Dr. Anton Mahnič, biskup na kvarnerskih otokih, je priredil v svojem škofijskem dvoru tiskarno in jo imenoval po starem latinskem imenu otoka Krka (Veglia) — Kurykta. „Cvijeće“ je izdal o. Miho Gattin D. J., ki se zelo trudi, da bi po Dalmaciji in ondotnih otokih raz-

širil češčenje presv. Srca Jezusovega. V to „Cvijeće“ je vpletena tudi zgodba nadvojvode Karola Štefana, dobrotnika zelenega Lošinja, ki se je v tamošnji župni cerkvi lani javno z vso obitelji posvetil presv. Srcu, in drugih častivcev. Knjiga dela čast izdajateljem in tiskarni. *Dr. E. L.*

Umetnost.

Prva slovenska umetniška razstava.

Precejšnje zanimanje je vzbudila ta razstava med našim občinstvom. Ne le bližnji domačini so jo pazno ogledovali, jo hvalili in kritikovali, ampak tudi obmejni Slovenci, Primorci in Štajerci, so si jo v precej obilnem številu skupno ogledali. Mi ne soglašamo sicer z vsem, kar se je govorilo in pisalo zadnje dni zaradi razstave, vendar se veselimo njenega uspeha, v kolikor bo povzdignil napredek prave umetnosti. Naši umetniki so se pokazali, občinstvo jih je spoznalo. Veseli nas, da se je tudi v časopisju pokazalo, kako naše občinstvo čimdalje bolj umeva umetnost. Ne nameravamo natančno ocenjati posameznih umetnikov, saj so naši čitatelji že marsikak posnetek njihovih del videli v našem listu in več jih imamo pripravljenih za prihodnje številke, vendar vsaj poglobitve razstavljavce moramo omeniti, da ohranimo spomin na ta velepomembni prvi večji korak naše domače umetnosti.

Največ slik je razstavil g. Ferdinand Vesel. Učil se je na Dunaju in v Monakovem, izobrazoval se ob krasnih delih italijanskih mojstrov v Benetkah in v Rimu, videl je umetniške zbirke v Londonu, in sedaj biva v Mekinah pri Kamniku. Med njegovimi trideseterimi proizvodi dobimo slike najrazličnejše vsebine, ki kažejo, kako mnogostransko izvežban je gospod slikar. Pa treba se je zamisliti v njegov poseben značaj, če hočemo uživati te slike. Sploh je njegova barva nekako medla in temna in njegova svetloba mrzla in zakajena. Res je umetnik v označenju oseb, a ta manira nas odbija. Njegova „Usmiljenka“ je prav genialno delo. Ti plapolajoči žarki brleče luči, ta mirni obraz usmiljenke, ta bolnik — to vse se prav sklada v diven učinek. Njegova soproga, gospa Jessie Vesel, je tudi razstavila dve pokrajinski sliki.

Odlično mesto med razstavljavci ima g. Anton Gvaiz, slikar in učitelj risanja v Gorici. Polne, krasne barve, lepa razvrstitev, svetlobna perspektiva in zdravi, ne preveč moderni značaj njegovih izrazov so nam omilili njegove slike.

Gdčna Ivana Kobilca je naša znanka, ker je že l. 1889. razstavila svoje slike v Ljubljani, kjer je tudi rojena. Slikala je že na Dunaju, v Monakovem,

v Zagrebu, v Parizu, sedaj pa deluje največ v Serejevem. Tamošnja „Nada“ je reproducirala več njenih slik. Ta umetnica izdeljuje mirno in natančno svoje slike; čiste in jasne so njene barve, tudi v malenkostih je natančna, nekako nežna, a v celoti čisto nedostaje moči in odločne svetlobne perspektive. Vsekako je Kobilca znamenita slikarica.

Njej popolnoma nasproten je g. Rihard Jakopič. Ta pa poskuša najsmelejše barvne učinke. Res lepa nadarjenost se zrcali iz njegovih slik, gorko čutenje ga preveva, a prave mere ne zna zadeti in nam s čopičem pričara na platno drzne svetlobne kombinacije, nad katerimi pač strmimo, a jih ne moremo estetično uživati. Nekaj posebno finega je njegov „Portret“. Mlad mož v polumraku na naslonjaču, od zadaj polna svetloba skozi okno, ki se meša z refleksom zaves in odsevom pohištva — to je res duhovito izraženo. Tudi „Veslač“, ki ima vse mogoče reflekske na hrbtu, je v tej maniri razumljiv.

G. Matej Strnen, slikar na Vrhniki, mu je nekoliko podoben, ker je tudi on udan novodobnemu impresijonizmu, a je mirnejši, in njegove barve so celo mnogokrat premedle. Njegova je orjaška slika cesarjeva v „Mestnem domu“. Cesar jaha na krasnem vrancu, obdan od spremstva. Zlasti konj je izborna naslikan. Pokrajine so mu mnogo krat premrtve in prehladne.

G. Matija Jama v Monakovem je tudi novostrujar. Zlasti spreten je v okraskih in zelo ljubi slikovite drastične lučne in temne učinke. Njegovi kontrasti so pa čestokrat prehudi. Izborni so njegovi trije paglavčki pri obedu.

G. Ivan Grohar, rojen v Sorici, sedaj slikar v Ljubljani, je razstavil prav lepe slike. Ker slika mnogo za cerkve, se je znal ogniti pretiranemu modernizmu, dasi uporablja njegove dobre pridobitve. Najlepša njegova slika je oltarna podoba za Begunje „Češčenje Srca Jezusovega“. Razporedba oseb je izborna, le Jezus je za oltarno podobo nekoliko preveč vizionaričen v primeri s krepkimi izrazi nebistvenih oseb, barva in kompozicija pa sta izborni.

Krasna je slika „Meč prebode Tvoje srce!“ katero je razstavil g. Oton Rudolf, slikar v Curihi. Tudi ljubki pastelni portreti kažejo, da je g. Rudolf res mojster dobrega sloga. Njegove slike niso „mo-